

Bratr

Každý den někoho potkáš, někoho, kdo tě obdaruje úsměvem, dobrým slovem nebo moudrou službou. Každý den potkáš někoho, koho i ty můžeš obdarovat. Je dobré, pamatovat si takové chvíle. Je dobré vzpomenout si na ně třeba v okamžiku, kdy něco ztrácíš.

Jeníček a Mařenka se narodili zhruba před půl stoletím v maličké chaloupce v Jizerských horách. Jeníček byl o čtrnáct let starší než Mařenka. Jednou se chtěl podívat, jak vybuchuje v plechovém barelu vápno určené k hašení. Tato dětská zvědavost měla tragické následky. Vápno mu spálilo obě rohovky a Jeníček přišel o zrak. Tatínek ho sice odvezl sanitkou do nemocnice, ale Jeník i tak musel dlouho čekat, až zemře vhodný dárcce pro implantaci nových rohovek. To byla první z asi třiceti operací, které Jeník musel podstoupit. Když se mu oči uzdravily, odešel do učňovské školy pro zrakově postižené v Praze-Krči. Tam se vyučil řemeslu, stal se čalouníkem se zbytky zraku.

Doma v chaloupce zatím vyrůstala sestra Mařenka. Její rodiče už v té době byli staří, tatínkovi přes šedesát, mamince přes padesát. Jeník, kterého jeho malá sestřička už vnímala jako dospělého muže, byl vlastně po citové stránce jejím opravdovým tátou. Lahodilo mu, že má u své sestřičky velkou autoritu. Když byl doma, její podřízenosti znamenitě využíval, ale ve skutečnosti ji měl velmi rád. Ona ho zbožňovala, byl to muž "velkého světa", moderní, orientovaný v životě. Když začal vydělávat, kupoval jí užitečné věci, sportovní výbavu i oblečení, o kterém se starouškům v chaloupce ani nesnilo.

Situace obou sourozenců se stala ještě náročnější, když maminka v důsledku klimaktéria upadala do hlubokých depresí, ve kterých sotva dokázala přežívat, natož se pak věnovat vývinu svých dětí. Tatínek byl nesmírně pracovitý, skromný a bohabojný člověk. Upřímně věřil, že dobrý Pán Bůh bude jeho děti chránit a že ony budou poslušné a také bohabojné. Tyto otcovy vize se splnily jen částečně.

Když bylo Mařence patnáct let, Jeník usoudil, že by pro ni bylo nejlepší odejít na střední školu do Brna, kde by měla zázemí u Jeníčkovy tchyně. Ono se totiž mezitím přihodilo, že se Jenda během svého dalšího pobytu v nemocnici na očním zamiloval do ošetřovatelky. Tak se stalo, že se oženil, odstěhoval se do Mladé Boleslavi a tam pracoval ve Škodovce spolu s dalšími nevidomými čalouníky. Byla tam dobrá komunita nevidomých, ve Škodovce jich bylo tolik, že sdíleli spoustu společných aktivit i zájmů.

Marie, měla jste tehdy ještě nějaký kontakt se svým bratrem?

"Jistěže, Mladá Boleslav není tak daleko. Jenda jezdil na

návštěvy, vozil k nám i svou rodinu. Měl spoustu zájmů, věnoval se i šachům a zkoušel mě tuto královskou hru naučit. Já však zůstala tímto uměním nedotčena. Jendovi a jeho ženě se narodili postupně dva kluci a tak to vypadalo, že modlitby našeho tatínka byly vyslyšeny. Jenda někdy viděl lépe, někdy hůře, občas šel na nějakou tu operaci.

Fatální ovšem byl další jeho těžký úraz: na zahradě si nevšiml, že jsou tam nataženy prázdné šňůry připravené na věšení prádla. Vletěl do nich a jeho relativně zdravější oko bylo natolik poškozeno, že na ně vlastně už nikdy neviděl. Věnovala jsem se mu i on mě, kdykoliv jsme se viděli u nás doma, tedy na naší vsi, v té chaloupce o jedné seknici. Měla jsem radost ze svých synovců, sama už jsem byla na vdávání, a tak jsem začínala uvažovat o tom, že si také pořídím rodinu. Jenže pořád tady byli naši staří rodiče, maminka s depresí a tatínek, kterému už táhlo na osmdesát," vzpomíná Mařenka.

Pevná vůle a optimismus mladého muže vzešlého z drsného horského prostředí, však vítězily na celé čáře. Až jednou... Necháme Marii, aby vyprávěla další část příběhu.

"Já jsem v Brně úspěšně ukončila průmyslovku, ale neustálá starost o mého nevidomého bratra, naše staré rodiče v podhorské chaloupce bez jakéhokoliv komfortu, i starosti s první láskou a mou maturitou společně s těžkou žloutenkou v posledním ročníku školy, nakonec převálcovaly moji duši a propukla u mne první deprese. Zřejmě máme nějakou genetickou dispozici. Ze všeho jsem se vykřesala, aspoň na delší dobu.

Po maturitě jsem se vrátila do rodné vísky a našla jsem si zaměstnání, které mě sice nebavilo, ale zas tolik neobtěžovalo.

Mohla jsem přitom být nablízku rodičům, svému snoubenci z vedlejší vesnice, ale i bráchovi. Ten totiž jednoho dne zjistil, že je doma sám ve vyklizeném bytě, žena s kluky je u jeho nejlepšího kamaráda, a hodlá tam zůstat.

Co myslíte, že následovalo? V naší rodině to asi jinak nejde.

Bratr Jenda upadl do hluboké deprese, z které se sice dočasně vyléčil, ale už nikdy nevzpamatoval. Stejně tak se nevzpamatoval ze zrady manželky a jejího odchodu. Já vím, říká se, že vždycky za to mohou oba partneri, ale to víte, košile je bližší než kabát, a mně bylo bráchy hrozně líto. Bylo mi líto i sebe a všeho toho nepovedeného v našich životech.

Tehdy už jsem měla rodinu, narodila se nám dcera. I s tou byly starosti, bylo to takové křehké, labilní dítě. Ale já jsem postupně převzala křesťanskou víru svých rodičů a celý svůj život nechávám, jak jen to jde, v boží režii. Je to tak nejlepší.

Deprese se mi občas vrací, ale díky svému rodinnému zázemí i dobré lékařské péči je zvládám."

Jak to všechno zvládal váš bratr? Když se rozvedl, pomáhal vám

tak jako vy jemu?

"Už jsem říkala, že můj bratr se ke mně choval spíš autoritativně. Byl přece jen o tolik starší! Když od něho manželka odešla, odstěhoval se do okálu, který si ještě během manželství s pomocí mé rodiny postavili nedaleko od nás. Maminka nám zemřela, a po její smrti, ve věku skoro devadesáti let, se k bratrovi přistěhoval náš tatínek. Byli jsme s manželem rádi, že jim můžeme být nablízku, pomáhali jsme jim se vším, co je na vesnici potřeba.

Jedna naše známá, která má také zbytky zraku, pomohla bratrovi získat vodícího psa. Byla ovšem velká škoda, že bratr s tatínkem psa hodně zkazili, udělali z něho kombinaci domácího mazlíčka a hlídače zahrady. Pes byl skvělý, ale uměl využít určité pohodlnosti svého pána, a tak si vlastně dělal, co chtěl. Bratr se nikdy nesnažil psa naučit na naše vesnické podmínky, využíval ho pouze, když jel do Prahy nebo do jiného města. Věděli jsme od té naší známé, že pes se dobře naučí pracovat i v jiném než městském terénu, ale jak říkám, bratr ho k tomu nijak nevedl. Tady svou autoritu neuplatňoval."

Nechyběla Jeníkovi komunita nevidomých, když se odstěhoval z Boleslavi?

Marie se zamýšlí a pak říká:

"Jenda si našel novou známou, byla to velmi příjemná žena z lázeňského města na západě Čech. Byli jsme všichni moc rádi, ona jezdila za Jendou ve svém volnu, on za ní také. S vodícím psem se i tyhle jeho výlety podnikaly snáze. K Jendovi také často dojížděl jeho zrakově postižený kamarád Jaromír. Zažili spolu spoustu legrace. Chodili manželovi a mně pomáhat na pole, mnoho věcí úžasně zvládali a nikdy, když byli spolu, nefňukali, to vím určitě.

Jednou jsme s manželem šli k Jendovi a už z dálky slyšíme cirkulárku. Nevěřili jsme svým uším a do poslední chvíle jsme se utěšovali, že přišel někdo nařezat dříví. Pak jsme na vlastní oči viděli dva slepé chlapy: jeden řezal, druhý odnášel dřevo. Manžel skočil k cirkulárce s tím, že se na tohle dívat nebude, celý se klepal a byl děsně rozčilený. Jendu i jeho kamaráda měl rád, ale tohle byla mez, za kterou prostě nemohl. Tak dříví nařezal sám, aby se uklidnil," (úsměv).

Vím, že osud vaší rodiny byl opravdu poznamenán zkouškami, které každý člověk není schopen překonat. Dopovíte nám konec příběhu Jeníčka a Mařenky?

Milena se v této chvíli choulí jaksi do sebe a pomalu, smutně dokončuje příběh.

"Nedlouho po svých devadesátých narozeninách náš tatínek zemřel smířený s lidmi i s Bohem. Nikdo netušil, že Jenda si prožívá

jeden ze svých životních zápasů. Všechno vypadalo tak normálně. Tatínek odešel v požehnaném věku, Jendovi kluci vyrostli, studovali vysokou školu, přítelkyně byla milá, schopná Jendovi pomáhat a třeba si ho i vzít.

Pak nám sousedi přišli říct, že Jendův pes celou noc vyl a kňučel. Jenda si vzal život. Byl samozřejmě v depresi, člověk si pořád říká, že to prostě nezvládl vlivem své choroby. Rozum říká, proč to bylo a jak to bylo, ale srdce se tomu brání. Odešel mi bratr, kterého jsem přes všechny ty peripetie, co nás kdy potkaly, měla nesmírně ráda. Odešel v době, kdy se mohl těšit z nového vztahu, kdy měl vlastně všechno, co potřeboval, kromě toho zraku. Odešel v době, kdy jsme si mysleli, že už se konečně smířil se svým rozvodem. Měl přátele, mou rodinu, své syny, přítelkyni a nádherného psa, žil v prostředí, které je harmonické, přívětivé a dobré pro duši. Přesto se ani mně, jeho milující ségře, nepodařilo zachránit ho před ním samotným. Před tou zklamanou autoritou, před vědomím, že věci nejdou vždycky podle naší vůle. Je mi to pořád moc líto. Zároveň jsem ale ráda, že aspoň já z nás obou sourozenců mám důvod k životu i k radosti z něj."

Takhle končí příběh Jeníčka a Mařenky. Věřím, že ta zlá ježibaba Deprese už v perníkové chaloupce nestraší. Věřím, že Mařenčin život, který je naplněn službou druhým, vírou i laskavým humorem, bude napořád smysluplný a povzbudivý pro její rodinu i okolí.